

piu. Tot Miechovita relatează că s-a discutat și « de extirpatione Valachi », lucru care a intrat și în ediția a doua, cenzurată, a cronicii lui ¹.

Datorită faptului că nu avem documente directe care să fi înregistrat discuțiile de la Levoča, sîntem siliți să reconstituim evenimentele pe baza unor elemente răzlețe. Deosebit de importante sînt referirile lui Ștefan cel Mare și ale lui Albert la campania din anul 1497. În solia trimisă în noiembrie 1503 de Ștefan, domnul Moldovei, lui Alexandru, regele Poloniei, Ștefan amintește regelui vecin: « Milostivirea voastră mai știți cum fratele milostivirii voastre, Olbracht, răposatul crai al Poloniei, s-a sculat cu tot sfatul Poloniei și a călcat scrisorile și jurămintele tatălui său, ale craiului Cazimir, și a venit cu gînd rău împotriva noastră și împotriva țării noastre » ². Este evident că adevăratele intenții ale lui Albert deveniseră publice.

Instrucțiunea dată de Albert soliei trimisă la Wladyslaw imediat după înfrîngerea din Codrîi Cosminului (decembrie 1497) cuprinde însă numeroase elemente care aduc mai multă lumină în direcția elucidării problemei atît de discutate ³.

Dacă la Levoča s-a discutat problema Moldovei, fapt care nu trezește nici o îndoială, atunci trebuie să admitem că Wladyslaw al Ungariei avea tot interesul ca Moldova să rămînă în sfera de influență, deși formală, a Ungariei. Acest lucru însă nu putea fi realizat prin aducerea lui Sigismund la tronul Moldovei. Poziția lui Wladyslaw în problema Moldovei reiese clar din scrisoarea de răspuns a acestuia (mai, 1498), la solia menționată mai sus a lui Albert, în care îi amintește de cîte ori l-a rugat pe Albert să nu se atingă de voievodul Moldovei, « pentru că aici stă toată temelia păcii între aceste două regate » ⁴. Prin urmare cel care venise cu planul cuceririi Moldovei a fost Albert, caracterizat de istoricul Fr. Papée drept un « om cult și priceput în arta guvernării, bun luptător și întreprinzător, stimat și iubit de cei din jur, dar care se lasă stăpînit de ambiție (...) și împinge la pieire interesele dinastiei și cele naționale în scopuri personale » ⁵.

Spirit aventurier, elev al unui alt aventurier, italianul Filippo Buonaccorsi (Kallimach), Albert plănuia mutarea Ordinului Teuton din Prusia orientală în Moldova, ceea ce dovedește că dispunea de un plan complex care să ducă la lichidarea Moldovei ca stat independent și care se pare că fusese alcătuit pe baza sfaturilor date de Kallimach (*Consillia Callimachi*) ⁶. Nu este exclus ca încercarea de a realiza planul de ocupare a Moldovei să se fi făcut și sub presiunea grupului de nobili poloni în frunte cu Andrzej Róža și a pribegilor moldoveni, în fruntea cărora multă vreme stătuse Mihai, fostul logofăt al Moldovei ⁷.

Întîlnind însă la Levoča opoziția lui Wladyslaw, care îi cerea să nu întreprindă nimic în legătură cu Chilia și Cetatea Albă decît în înțelegere cu Ștefan cel Mare, lucru recunoscut de Albert în instrucțiunea amintită ⁸, regele polon

¹ Mathias de Miechow, *op. cit.*, p. 398.

² Ioan Bogdan, *op. cit.*, II, p. 482 și urm.

³ A. Lewicki, *Król Jan Olbracht o klesce bukowinskiej z r. 1497* (Kwartalnik historyczny, rocznik VII, Lwow, 1893). O amplă și documentată expunere a controverselor din istoriografia polonă în jurul bătăliei de la Codrul Cosminului se găsește la P. P. Pănaitelescu, *Istoria Poloniei*, curs litografiat, București, 1938.

⁴ Vezi Fr. Papée, *op. cit.*, p. 68—69.

⁵ *Ibidem*, p. 25.

⁶ Bielski, *op. cit.*, II, p. 897—898.

⁷ Vezi O. Górka, *Białogród i Kijów a wyprawa z r. 1497*, Varșovia, 1932.

⁸ Vezi și Fr. Papée, *op. cit.*, p. 68.